

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzljavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu št. 13.238.

Zmaga radikalizma.

Sijajna zmaga narodnega radikalizma v Beogradu in po vsej Srbiji nas navdaja tudi v Sloveniji z iskrenim in bratskim veseljem. Odkar obstoja v Beogradu avtonomna mestna občina, se ni vršila še nikdar tako ljuta borba za izključni vpliv na komunalno politiko prestolnice, kakor sedaj. Narod je sprejel svojo strašno obsodbo nad korupcionisti vseh struj. Narodna radikalna stranka pa je dobila za svojo požrtvovalnost zaslužen nagrado. Beograd je z orjaško gesto obglavil nizke in podle klevete demokratskih defetistov, ki so sprili svoje strankarske onemoglosti in svojega konstantnega nazadovanja posegali po najogabnejših sredstvih, da bi predstavili NRS pred narodom v najslabši luči. Zopet se je obistinila stara resnica, da pade v jama sam, če jo kdo koplje svojem bližnjemu. To velja tudi v politiki. Strašni bankerot »meščanskega bloka« v Beogradu, te skupine velebankirjev, izvozničarjev, engrosistov itd., je pač najboljši dokaz, da so »sredstva« pospešila »dosego namenja«.

Beograd je zabrisal z zadnjimi občinskimi volitvami sramotno pego svoje čiste, radikalne preteklosti. Demokratska gospoda je doživela svoj popolni debacle. V socialnem oziru je volilni rezultat silno razveseljiv, saj se je tokrat posrečilo malemu človeku na periferiji beogradskega mesta, da je izvil vodstvo komunalne politike raznim bankirjem in spekulantom iz rok, na čelo prestolnice pa je postavil agilnega, sposobnega in vsestransko priljubljenega predsednika občine. Treba si je zapomniti, zlasti pa si naj to resnico zapisejo za ušesa uvodničarji demokratskih glasil: v Beogradu ni bilo nasilja, volitve so se vršile v največjem redu in miru, zato pa je bil vsak radikalni glas oddan v globoki zavesti, da je treba streti na eni strani hidro strankarske sebičnosti, na drugi strani pa velesrbski šovinizem pešice politično - patoloških ljudi, katerim je bilo dobro vsako sredstvo, da z njim po nedolžnem osramotenju Slovence in Hrvatov. V tokljanih razkričnem Beogradu je dobila velesrbska stranka komaj 172 glasov! Gospodje avtonomisti in federalisti, tu imate najboljši dokaz, da je srbsko ljudstvo z ogromno večino odklonilo program velesrbsva, pač pa je slovesno dokumentiralo svojo neomajno zvestobo narodnemu in državnemu edinstvu!

Toda radikalna zmaga ni tako »sporadična«, kakor bodo v svojih razmotrivanjih ugibali demokratski listi, ne, ta zmaga je šla po vsej Srbiji, ona je bila spontani izraz ljudske volje. Mestne in trške občine so padale Narodni radikalni stranki v naročje kakor jabelka. Narod se je zavedal, da so te volitve, ne oziroma se na eminentno važnost komunalnih zadev, nekaj veliki manevar narodnega radikalizma. Zopet je trebalo pokazati, da je sedanja vlada pravi izraz ljud. volje, da ni bilo terorja, ki bi silil ljudske mase pod zastavo vladne stranke. Srbski volilci so tokrat ponovno dokazali svojo zrelost. Laž in demagogija sta bili strahovito kaznovani in »Samouprava« je zadela pravi ton, breknila je na predvečer znamenitega političnega dogodka na pravo struno, ko je zapisala mirne, dostojanstvene besede: »Narodna radikalna stranka se puno spokojstva očakuje izborne rezultate, očekuje rezultate sa izbora koji će se obaviti slobodno i koji su pružili mogućnosti svakom građaninu, da se opredeli na onu stranu, na koju on sam to želi.«

Demokrati so storili s svoje strani vse, da bi jim padla v naročje beogradska mestna občina. Za župana so kandidirali človeka z namišljenimi sposobnostmi, človeka, ki se je nameraval odpovedati poslanskemu mandatu, samo da bi postal diktator mestne občine. In demokrati se niso sramovali, kandidirati za to velevažno in s socialno - političnega vidika delikatno mesto človeka, ki je upravnih svetnik v celi vrsti občinskih podjetij, multimilijonarja v pravem pomenu besede. Če so vse v »građanskem bloku« koalirane stranke dobile samo 4987 glasov, sama NRS, ki so jo tako opljuvali in zmrcvarili v svojem repitiskem tisku, pa sama 6559 glasov, je tu zopet novi dokaz, da niti združena firma ni »potegnila« razsodnih mas za seboj. In kar je najlepše: NRS je v prestolici napredovala od zadnjih volitev za novih 600 glasov.

Izidi občinskih volitev v Srbiji in Črni gori.

Sijajna zmaga narodnega radikalizma.

Strahovit poraz demokratov v Beogradu in drugod.

Izid volitev v Beogradu

Beograd, 20. avgusta. (Izv.) Pri včerajšnjih občinskih volitvah v Beogradu je dobila radikalna lista 6559 glasov, »meščanski blok« pod vodstvom demokratov 4987, komunisti 1505, socialni demokratje 218 in srbska stranka 172 glasov.

Beograd, 20. avgusta. (Z) O do-danjeni izidu volitev prinašajo beograjski listi različne podatke, ki med seboj nikakor niso v skladu. Najverjetneje bo soglasno poročilo »Politike« in »Novosti«, ki javljata, da so oddani glasovi razdeljeni takole: radikalni 6465, meščanski blok 4979, komunisti 1537, socialisti 312, srbska stranka 169. Službeno ni bil javljen še nikak izid. Po do-sedanjih rezultatih dobijo radikali v beograjskem občinskem zastopu 30 odbornikov, meščanski blok 11, komunisti 3, socialisti enega.

NOVI ŽUPAN.

Beograd, 20. avgusta. (Izv.) Za predsednika občine je izvoljen odvetnik Mihajlo M. Marjanović, za podpredsednika pa inž. Miloš St. Bobić.

Izid volitev v Srbiji.

Beograd, 20. avgusta. (Z) »Trilbuna« poroča: Po poslednjih poročilih so znani rezultati občinskih volitev v 119 srezih. Radikali so dobili 853 občin, demokrati 309, zemljoradniki 61, nezavisni delavci 18, meščanska lista 6. Še le jutri se bodo zvedeli definitivni rezultati. Sicer je pa menda že sedaj dovolj jasno, da so zmagali radikali.

(Navedene številke sicer niso uradne, vendar pa je gotovo, da so odnesli radikali sijajno zmago. Uredn.)

Beograd, 20. avgusta. (Z) Glasom došedanjih poročil iz ministrstva notranjih del so zmagali radikali pri občinskih volitvah v sledečih večjih krajih: Beograd, Bor, Poljevac, Stalač, Ražanj, Piro, Arandjelovac, Prilep, Bitolj, Vlasotince, Lapovo, Sopot, Smederevska Palanka, Gornji Milanovac, Požarevac, Kraljevo, Zagupica, Skoplje, Niš, Andrijevica, Istok, Užice, Carevo selo, Tetovo, Štip, Kavadar, Kolašin, Nikšić, Prizren, Veles, Račovište, Stari Bar, Prijepolje, Podgorica, Ohrid, Kačanik, Mladenovac, Bajna Bašta, Kruš-

vac, Čačak, Gružan, Brza Palanka, Kri-va Palanka, Gučevo, Šilkovac, Zlo, Svilajinac, Biace, Ulčinj, Kragujevac. Demokrati pa so zmagali v sledečih krajih: Valjevo, Šabac, Kumanovo, Smederevo, Vranja, Cetinje, Leskovac, Rokovac, Lazarevac, Trstenik, Aleksandrovac, Čuprija, Knjaževac, Požega, Prokuplje, Berovo, Djakovica, Jabukovac, Gradište, Strumica, Koviljača, Berane, Negotin, Arilje, Aleksinac. Zemljoradniki pa so zmagali v Veliki Plani.

Muslimani napadli kristijane.

Beograd, 20. avgusta. (Z): V Kosovski Mitrovici je prišlo o priliki volitev do krvavih pretepov med kristijani in Muslimani. »Vreme« je dobilo o tem sledečo brzljavko: Na dan občinskih volitev je prišlo tukaj do krvoprelitja, kakoršnega nihče ne pomni.

Muslimanska družba, ohrabrena po uspehu v Prištini, je napadla lojalne mitroviške meščane. Džemijetski poslanec Ferad beg Draga je organiziral ta na-

pad. Muslimanska množica je bila pripravljena na ta napad in je bilo vsem dano orožje. Po navodilih, ki so jih muslimani dobili že prej, so imeli najprej izzvati prepir, nato pa pretep. Muslimani so se raztepli po ulicah in napadli kristijane, kjerkoli so koga videli. Srbi so pritekli iz hiš, da branijo svoje, in tako je nastala bitka, ki je trajala več ur. Streljalo se je po ulicah in iz hiš. Na strani kristjanov je 25 oseb težko ranjenih, med njimi en odvetnik in nekaj uradnikov, trgovcev, obrtnikov in dijakov. Število mrtvih ni ugotovljeno, vendar pa bo precejšnje. Ogorčenje je jako veliko in pričakujejo se novi napadi. Ljudje so se borili s puškami, samokres, s kamenjem in s koli. Na turški strani je bilo okrog 20 ranjenih in nekoliko mrtvih.

»Politika« javlja iz Kosovske Mitrovice, da so meščani poslali vladi protest proti hajduškim napadom Ferad bega, ki je tuda sam streljal iz svoje hiše. Meščani zahtevajo energično zaščito svojega življenja.

Stjepan Radić v Londonu.

STALIŠČE NAŠE VLADE IN NRS.

Beograd, 20. avgusta. (B) Vaš dopisnik doznava iz verodostojnega vi-ra, da se nahaja Radić s soprogo že dva dni v Londonu, kjer je imel več sestankov z uglednejšimi angleškimi državniki in novinarji. Radić bo imel v Londonu več konferenc o razmerah na Hrvatskem in o politiki Hrvatske Republike seljačke Stranke. Iz Londona bo odpotoval s soprogo v Severno Ameriko, kjer bo ostal tri mesece.

Vaš dopisnik doznava tudi to, da je naša vlada sklenila, da ne bo delala nikakih ovir Radiću v inozemstvu, ako ni-

ma pravih političnih listin, pač pa je dala navodilo našim predstavnikom v Londonu, da pazljivo spremljajo Radićevo akcijo v inozemstvu. V krogih radikalne stranke so prepričani, da bo Radićeva akcija ostala brez vsakega uspeha in da se Radić bržkone ne povrne več na Hrvatsko.

Pariz, 20. avgusta. (B) »Agence Havas« javlja iz Londona, da je dospel Radić s svojo soprogo poslednje noči v London. Radić je pobegnil preko madžarske meje.

Radićevci proglašajo prelom z Beogradom —

In pooblašajo Radića za »diplomatsko akcijo« v inozemstvu.

Zagreb, 20. avgusta. (Z) Blokaški listi pišejo: Hrvatsko narodno zastopništvo je imelo danes pod predsedstvom svojega podpredsednika, narodnega zastopnika Dragotina Kovačevića četrti sejo, na kateri so bili soglasno sprejeti važni sklepi sledeče vsebine:

Glede na to, da niti ena srbska stranka ne kaže niti najmanjše volje ali pripravljenosti, da prizna hrvatskemu narodu njegovo državno-politično in narodno-kulturno individualnost, glede na to, da niti ena stranka nima toliko političnega smisla in politične dostojnosti, da bi potem, ko je bila že dvakrat enodušno izražena volja hrvatskega naroda (t. j. dne 28. novembra 1920 in 18. marca 1923) vzela to za resno politično dejstvo, s katerim se mora računati, glede na to, da v nasprotju s tem tako srbske stranke, kakor tudi posamezni srbski politiki in celokupno srbsko mnenje proglašajo hrvatski narod kot sestavni del nekega izmišljenega, samovoljno dekretiranega n usiljenega troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, a hrvatsko probujeno, narodno zavedno in politično organizirano seljaštvo, vsi brez izjeme, tako v govorih kot v časopisju nazivajo in smatrajo za nezavedno maso — glede na vse to odobrava hrvatsko narodno zastopstvo po vsestranskem razmotrivanju političnega položaja, prekinjenje vseh pogajanj z Beogradom, ki ga je proglasil predsednik HRSS dne 24. junija 1923 in naglašja, da bi to narodno zastopstvo moglo ponovno razpravljati o sporazumu med hrvatskim in srbskim narodom samo s takim srbskim narodnim zastopstvom, ki bi kot prvi in

glavni predpogoj sporazuma priznalo državno, politično in narodno kulturno individualnost hrvatskega naroda in se hkrati izjavilo pripravljenim, da iz Hrvatskega državnega in narodnega področja odstrani vsako najmanjšo sled srbske hegemonije.

Glede na to pa, da ni niti najmanjše nade, da bi v kratkem času srbski narod izbral tako zastopstvo, ki bi bilo toliko pravično in toliko modro, da bi hrvatskemu narodu priznalo popolno in neomejeno pravico narodne samoodločbe in se prostovoljno odreklo ne samo vsakemu nasilju, temveč tudi vsaki, s tem nasiljem zvezani oblasti nad hrvatskim državnim in narodnim področjem in glede na to, da hrvatski narod neprestano izgublja milijarde svoje in narodne imovine ter prebivalstvo gleda, kako se mu podkopaže in ruši že sam temelj njegove tisoletne evropske kulture, (osebna in imovinska svoboda, svetinje hišnega praga, samouprava občin in županij, svoboda šol in visokih učilišč, človekoljubnost katoliške oziroma muslimanske vere, humanitarno-prosvetne gospodarske institucije, slobodno novinarstvo, slobodna književnost in vsak napredek glede združevanja in zborovanja, glede na vse to daje hrvatsko narodno zastopstvo svojemu predsedniku Stjepanu Radiću posebno po-oblastilo tudi za diplomatsko akcijo, da se na miren pacifistični način popolnoma prizna in oživetvori pravica do samoodločbe hrvatskega naroda na ozemlju, ki ga na eni strani označujejo mednarodne meje, ugotovljene z mirovnimi pogodbami, na drugi strani pa na volitvah dne 18. marca 1923 enodušno izražena volja Hrvat. naroda.

Danes so radikali posestniki največjih srbskih občin. Njihovi so Kragujevac, Niš, Negotin, Jagodina, Čuprija, Zaječar itd., demokratom pa je ostalo le par pomembnejših trdnjav proti pričakovanju. Vse drugo je ponovna posest Narodne radikalne stranke, ki je s svojo modro državno politiko pridobila simpatije in zaupanje vsega naroda. Še enkrat ponavljamo: zmaga radikalizma v Beogradu in po Srbiji nas veseli, ker je zmaga ideja državnega in narodnega edinstva. Srbski meščan in srbski seljak sta enodušno odklonila dvojne plitvi in kvamirni ekstremov: ve-

Sporazum v reškem vprašanju?

POROČILO DR. RYBARŽA GG. PAŠIČU IN NINČIČU. — DR. RYBARŽ PODA OSTA VKO?

Beograd, 20. avgusta. (B): Po informacijah, ki jih je dobil Vaš dopisnik na polslužbenem kraju, se je g. dr. Rybarž, predsednik naše paritetne komisije z ostalimi člani naše komisije sestel v Evian - les - Bains z gg. Pašičem in dr. Ninčičem. Na tem sestanku je g. dr. Rybarž razložil gg. Pašiču in Ninčiču potek pogajanj v Rimu, kakor tudi rezultat gglede rešitve reškega vprašanja.

Kakor Vam je Vaš dopisnik že poročal, je med našo in italijansko delegacijo prišlo do sporazuma, po katerem bi imela paritetna komisija upravljati

leto dni reško državo. Ako naša vlada pristane na ta predlog, bo stopil sporazum v najkrajšem času v veljavo. Mnogo izgleda je, da bo naša vlada pristala na ta sporazum in da bo potemtakem paritetna komisija nadaljevala svoje delo v Rimu.

Kar se pa tiče demisije g. dr. Rybarža, ni mogel Vaš dopisnik zvedeti ničesar pozitivnega na merodajnem mestu, izgleda pa po informacijah iz raznih virov, da se je g. dr. Rybarž odločil, da poda ostavko vsled nekega nesporazuma s taktiko naše vlade.

Madžarska in Mala antanta.

Beograd, 20. avgusta. (B). »Novemu Listu« poročajo iz Budimpešte: V tukajšnjih političnih krogih je veliko iznenadenje povzročilo potovanje madžarskega ministrskega predsednika grofa Bethlena, ki je odšel na odmor, četudi se ima v par dneh, namreč 22. t. m. sestati parlament in ker se bo od Gömböszove skupine vodila ogorčena borba proti sedanji vladi v svrhu njenega strmoglavljanja. Grof Bethlen pojde med svojim odmorom v Zenevo in bo tam prisostvoval sejam Društva narodov, katerim posveča madžarski narod po-

sebeno pažnjo, ker se bo grof Bethlen o priliki teh sej prvič srečal s predstavniki Male antante. Kakor se doznava bo grof Bethlen imel pri tej priliki več sestankov z dr. Ninčičem in g. dr. Benešem. To bo začetek prvih službenih pogajanj z Malo antanto, tako da za sedaj ne bo prišlo do nameravanega poseta Bethlenovega v glavnih mestih Male antante. Madžarska vlada bo vztrajala na tem, da pri Mali antanti doseže v prvi vrsti to, da se vprašanje madžarskega posojila prenese od reparacijske komisije na Društvo narodov,

Važen govor min. predsednika g. Poincareja.

Pariz, 20. avgusta. (Agence Havas) V govoru, ki ga je imel Poincare pri odkritju vojaškega spomenika v Charleville, je rekel, da se spominja na jesensko ofenzivo leta 1918, ki je prinesla osvobodjenje okrajev, katere so preplavili sovražniki in izvajali:

Takrat se je zdelo popolnoma jasno, da bodo zavezniki, ki so bili do tedaj tako edini in zavedajoči se solidaritete vzajemno opravičenih uslug, v vojni započeto tudi v miru složno dokončali. Res so zavezniški skupno delali tudi na dovršitvi mirovnih pogodb, ki so Evropo na novo zgradile. Toda lažje je v časih nevarnosti razumeti potrebo složnosti, med tem ko se po končani nevihti še tako zvest prijatelj čestokrat malo zanemarl. Proti takim slepim skušnjavam egoizma, ki so usodne za resnične, stalne koristi, se mora obračati javno mnenje narodov. Če je antanta rešila življenje Francije in vsakega zaveznika posebej, potem taka zveza ne more biti brez koristi, dokler ni rešeno življenje ogrožene Francije, ki bi smatrala za zločinsko stališče vsakega naroda, ki bi hotel to složnost zrušiti ali tudi le zrahljati. Francija je vedno pripravljena s svojimi zavezniki iskati one olajšave, ki bi mogle dovesti do skupnih akcij, ki so potrebne v trpljenju. Mi mislimo, da se angleška vlada moti, če pravi, da je zasedba Porturija posredni ali neposredni vzrok brezposelnosti na Angleskem. On, Poincare, ne pravi, da bi bila Anglija od zasedbe Porturija imela koristi. Smatra pa se za upravičenega reči, da general Degoutte ni vzrok brezposelnosti na Angleskem.

Poincare je nadaljeval: Namesto, da bi se spuščali v kontraverze o zakonitosti tega, da smo si vzeli zaloge, bi bilo boljše, da bi eden kot drugi iskali praktične rešitve problemov, ki nas vse družijo. Le mir, ki je zgrajen na trdni podlagi in ki bi zavaroval oblast pravčnosti, more Evropi povrniti gospodarski in moralni ravnotežje. Ta mir pa zahteva lojalno izvršitev podpisanih pogodb. Francija ne sme in Anglija nemore nič drugega želeti. Končajmo tedaj s tem, da se sporazumemo. Mnogoštevilni dokazi zanimanja, ki mi dohajajo iz prijateljskih dežel, zlasti iz Angleske, dokazujejo, da javno mnenje v inozemstvu dan za dnem bolj spoznava odkritosrčnost naših namenov ter, da trditve o francoskem imperijalizmu že utrujajo in postajajo smešne. Naši prijatelji, posebno oni, ki so se z nami ob strani bojevali, naj imajo pred očmi položaj zgodovine. Mir, ki je zgrajen na krivici, je vedno nekaj negotovega in neetrdnega.

POMOČ OŠKODOVANIM PO TOČI

Beograd, 20. avgusta. (B) Ministrstvo poljoprivrede in vod je odredilo komisijo, katere ima izdelati pravilnik k zakonu o škodi vsled toče in o razdelitvi kredita, ki ga je ministrski svet sprejel kot nujno pomoč vsem krajem, ki so bili oškodovani vsled toče in drugih elementarnih nezd. Največji del odobrenih kreditov bo podeljen oškodovanim v sledečih okrožjih: Niš, Vranja, Valjevo, Kragujevac in Pital.

Pred nemško-francosko diskusijo?

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

ap. Pariz, 18. avg.

Sledečo, psihološko in stvarno interesantno ugotovitev je postavil večer eden najtinitiranejših bulvarnih urednikov: primerjal je angleške dokumente s govorom novega nemškega državnega kancelarja Stresemanna, v svoje lastno začudenje pa je našel, da zvone s francoskega stališča berlinske izjave mnogo bolj spravljivo in nadejno, kakor pa dolga in zaključena poslanska londonskega zunanega urada. Pristavil je seveda ta-le komentar: Že radi spremembe bi bilo dobro, da poizkusimo zopet z Nemčijo... Osebnim trijumf tega urednika je bil velikanski njegov list je doživel tretjo izdajo ene same številke, nekaj naravnost nečuvnega!

V enem svojih zadnjih uvodnikov je uporabil g. Herbert — mož se bavi že dalje časa z novinarsko umetnostjo, spravišči angleško in nemško politiko v »umetno« enoto — par nenavadnih, spravljivih besed za Nemčijo. Gospod Stresemann je nekdo, takrat še ni bil državni kancelar, izjavil, da francoska politika ne vpraša, kdo in kakšni so ljudje, ki vladajo v Nemčiji. Gospod Herbert, ki dobiva svoje instrukcije dnevno od ministrstva za zunanje zadeve, pa to izjavo g. Stresemanna bridko obžaluje in mu zagotavlja, da je najboljša, če se sam prepriča o neistinitosti te trditve. V takajšnjih dobro informiranih krogih smatrajo ta preokret tako, da hoče Francija napram Nemčiji priti s svojem vinu mnogo vode, obenem pa navdušiti vse politični Berlin, da poskusi to novo pijačo.

Isti ljudje, ki veljajo kot nekaki tolmači. Quai d'Orsay-a, vedo še nekaj: francoska vlada je smatrala za potrebno, pojasniti nekatera soglasja, ki so se po njenem mnenju pojavila med Francijo in Nemčijo. Prva in najusodnejša diferenda se nanaša na vprašanje pasivnega odpora v Poruhju. G. Poincaré je izjavil že najmanj 12krat »da se z orožjem v roki ne da pogajati,« in Nemčija je nato odgovorila vsakokrat, da tega svojega zadnjega orožja ne more odložiti brez izdatnih garancij. Tri mesece je ogledujeta obe stranki to skalo in obe se zavedata, da je ni mogoče prehoditi. Če si pa ogledamo to stvar nekoliko natančneje, vidimo, da vodi okoli velika prijetna pot, ki jo je mogoče z lahkoto prehoditi. Kar ostane, ni nič drugega, nego »vprašanje prestiža«, ki se da prav lahko rešiti: Nemčija naj sisti za časa pogajani veljavnost separatnih naredb za Poruhje, Francija pa bi se naj zavezala, da se istočasno ne bo vmešavala v civilno življenje. Torej pravilno premirje, ki je predhodnik vsakega miru. Vse drugo, t. j. končni mir, bo prišel sam po sebi.

To je prvo, več ali manj »formalno« nesoglasje. Drugo ni bilo nič manj usodno: tiče se vprašanja garancij, ki jih zahteva Francija kot predpogoj za izpraznitev Poruhja, Angleška nota

povdarja v svojem polemičnem delu, da hoče Francija premovalne revirje pridržati tako dolgo, dokler Nemčija ne plača poslednjega peniga, to se pravi — (po londonskem dogovoru!) — najmanj do leta 1953. V tem slučaju računamo pri Nemcih na večje razumevanje, nego pri naših bivših zaveznikih: Francija je v zadnjih tednih večkrat povdarila, da je zahteva »Poruhje se bo izpraznilo po oceni in izmeri dejanskih plačil« razumeti tako, da zadostuje takozvana »mobilizacija« nemških dolgov za odtegnitev francoskih čet. Z drugimi besedami: Ako se Nemčija odloči za izdajo za tržišče sposobnih papirjev, ki bi se jih dalo, opremljene z materijelno garancijo, razpečavati na vseh borznih tržiščih sveta, bi Francija mogla sprejeti to »simbolično« odplačevanje kot nekako garancijo za »dejanjska« plačevanja in tako bi evakuirali Poruhje ne delo nobeno vprašanje novih težkoč. Ker bi se predaja teh »titlov« lahko izvršila v veliki množini, bi se lahko zasedba čimprej dvignila. Najprej bi se pač spremenila v že napovedano »occupation invisible«... (nevidno okupacijo).

Uvod k direktnim razgovorom z Nemčijo, ki naj bi razblinili ta nesoglasja, si tukaj zamišljajo tako, da bo g. Poincaré na z odobravanjem sprejeto kratko izjavo g. Stresemanna v Reichstagu odgovoril v svojem prihodnjem govoru, pri tem pa bo povdaril, da Francija ne misli na nikako aneksijo, niti odkrito, še manj pa prikriti osvojitve nemške zemlje. Neko radikalno glasilo je dalo celo inicijativo, da bi se »v pomirjenju nemškega ljudstva« lahko sklenila »separatna konvencija«, ne da bi se ta konvencija protivila določbam versailske mirovne pogodbe. Če bi se Nemčiji posrečilo uveriti francosko ljudstvo o svoji dobri volji, da bo sprejela reparacijska bremena na sebe ter jih skušala z mobilizacijo vseh sil likvidirati, potem bi se garancijsko vprašanje rešilo mahoma, saj bi na ta način izginila vsa nezaupljivost. Že vnaprej pa je zaupanje Francije v novo nemško vlado večje kot dosedaj in upati je, da bo nastopila energično proti vojaškim organizacijam, ki so se po mnenju Francozov v zadnjih mesecih pojavile, kakor gobe po dežju. Fanatična opozicija desničarskih radikalcev in vsenemcev proti Stresemannovi vladi, ravnotako tudi bojna napoved Bavarke sta znamenji, da je napolni novi notranje - politični kurz, ki bo na zunaj, v prvi vrsti pa v odnošajih do Francije, rodil dobre sadove.

Ni izključeno, da je to spoznanje Pariza nekaka reakcija in sredstvo presije proti Angliji. Če bi to bilo res, ostane vendarle po izkušnjah dokazano dejstvo, da se v praksi čestokrat spremeni v samonamen ono, kar je bilo predvidoma namenjeno kot sredstvo za doseg drugih ciljev...

Predsednik g. Veber se zahvaljuje govornikom za njihova izjavljanja ter pozivlja prišle, da hitijo med ljudstvo, ter razširijo velike ideje naše stranke. Nato prečita pozdrave Njega Visočanstvu kralju in kraljici in šefu stranke g. Nikoli Pašiću. Navzoči sprejmejo predlog s klici: Živijo kralji, živijo kraljica, živijo šef naše stranke Nikola Pašić.

Nato prečita g. Veber resolucijo, da se izreka glavnemu tajniku Emilu Stefanoviću zaupnica za marljivo delovanje, kakor tudi za pravilno politiko malih ljudi. Se enoglasno sprejme.

Tajnik g. Plahuta predlaga resolucijo, ki se naj odpošlje ministru Velizarju Jankoviću, v kateri se g. ministra naproša, da energično intervenira in naredi konec zavlačevanju sprejetja radi stavke odpuščenih železničarjev. Po sprejetju resolucije se preide na volitev srezkega odbora, pri katerem se izvoli kot predsednik g. Klančnik Gr., kmet in župan v Mojstrani, podpredsednik A. Veber, revident drž. železnice, tajnik Hrovat V., obrtnik, blagajnik Cuznar Fr., posestnik in kot odborniki funkcionirajo vsi predsedniki in podpredsedniki krajevnih organizacij.

Po treh urah je bila zaključena srečka konferenca, ki je manifestacija celokupnega sreza Radovljica za našo stranko.

Po srezki konferenci je prihitel g. minister n. r. dr. Zupančič, ki je opravičil svojo zakasnitev in je konferenca z odborniki kasneje na Bledu, kamor so se nekateri z njim odpeljali.

Bled. Na ustanovnem običnem zboru tukajšnje krajevene organizacije je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Franjo Cuznar, posestnik, podpredsednik Josip Božič, postajenačelnik, tajnik Peter Kette, policijski uslužbenec, odborniki: Miha Ambrožič, železničar, Azman Stanko, kmet, Pretnar Anton, posestnik, Mandelc Franc, ribič, Majcen Alojzij, hotelir, Bohinje Ivan, krojaški mojster, Justin Anton, železničar, Pretnar Anton, privatni uradnik, Pirc Jože,

železničar, Laviar Ivan, brzojavni mojster in Mežnar Franc, ribič. Imenovani odborniki sestavljajo ožji in širši odbor krajevene organizacije ter so porok, da se bo krajevena organizacija, ki šteje že 30 članov, kar najlepše razvijala. — Bohinjska Bistrica. Na običnem zboru krajevene org. je bil 16. t. m. izvoljen sledeči odbor: predsednik Joca Mičič, upravnik carinarnice, podpredsednik Josip Žnidaršič, postajenačelnik, tajnik Ferdo Žužek, žel. uradnik, blagajnik Valentin Dobravec, postajni uslužbenec. Odborniki pa: Ludvik Cernigoj, skladiščar, Anton Babčič, poštar, Ivan Rupnik, fin. pripr., Anton Böhm, premikač, Jakob Podbevšek, post. delavec in Ivan Cundrič, kovač. Krajevena organizacija lepo napreduje, med drugim tudi po zaslugi marljivega krajevnega odbora.

Moč in upliv radikalne stranke.

»Slov. Narod« piše:

Pravkar izvedene občinske volitve v Srbiji znova dokazujejo, kako silno zaslonbo ima narodna radikalna stranka v širokih plasteh srbskega ljudstva v Srbiji in kako neosnovane so bile trditve zlasti našega mladinskega časopisa, da vidno pada moč in vpliv te stranke v Srbiji in da ni daleč čas, ko bodo radikali prenehali biti odločilni faktor v političnem življenju Srbije in ergo tudi v politiki naše države.

Izid občinskih volitev v Srbiji izpričuje, da bo radikalna stranka tudi v bodoče še za dolgo desetletja igrala vodilno vlogo v naši politični javnosti, kar smo mi, poznavajoč dejanske razmere v Srbiji, od prejšnjega dne do danes dosledno poudarjali. Na pesek torej grade svoje načrte oni, ki varajo sistematično neprevdramo našo javnost z bajko, da se moč in vpliv radikalne stranke nahaja ob zatonu. Nasprotno vse kaže, da so si radikali baš v zadnjem času silno okrepili svoje pozicije in si s tem ustvarili nove temelje za nepriznani uspešen razvoj.

S tem bo treba računati tudi pri nas!

Evharistični kongres v Zagrebu.

Zagreb, 19. avgusta. (o) Danes popoldne se je vršila svečana procesija udeležencev evharističnega kongresa. Procesije se je udeležilo okoli 50 tisoč vernikov in vernic iz vseh krajev Hrvatske, Slavonije, Bosne, Dalmacije, in v velikem številu tudi iz Slovenije. Papizev nuncij monsignor Pelegrinetti je v spremstvu škofov nosil monštranco. Ljubljansko obično sta zastopala podžupan dr. Stanovnik in obč. svetnik Miha Moškerc. Vse ceste koder je šla procesija, so bile polne gledalcev. Vršilo se je vse v najlepšem miru in redu.

Ven — frčati — sistem.

Bivša Avstrija je bila konstitucionalna monarhija, to se pravi, da je imel monarh odločilno besedo v politiki in da mu je parlament služil samo kot nekak pomočen organ, zlasti se v smislu bivšega zloglasnega § 14. Celokupni upravni uradniški aparat je služil cesarju in njegovi kamariji, s katero je bila ozko zvezana germonofilska politika. Tisti uradnik, ki se absolutno ni podredil temu sistemu, je bil kratkoročno odpuščen.

V naši državi je parlamentarna monarhija, to se pravi: kralj je samo predstavnik države, medtem, ko vlada narod potom volitev izvoljenega parlamenta določenih ministrov, razume se, po volji tistih, ki imajo večino. Vlada je predvsem odgovorna narodu in ne monarhu, kakor je to bilo v bivši Avstriji. Razume se, da stoji celo kupni upravni uradniški aparat v službi vlade, to je, dotične stranke, iz katere vlada sestoji. Brez tega se sploh vladati ne da. V slučaju pa, da gotovi višji uradniki stojijo z ozirom na rešitev v različnih vprašanih v zvezi z voditelji protivnih strank, je popolnoma razumljivo, da celo dolžnost vlade v interesu reda v upravi, da naredi energično konec takim pojavom, ki škodujejo njenim avtoriteti!

V bivši Avstriji je zlasti naše višje uradništvo kot eksponent kamarije Habsburžanov, katerih zaščito je uživalo, ravnoval z narodom in zlasti s strankami, ki so imele z njim posla, brezobzirno in surov, ne da bi se moglo temu žalostnemu dejstvu odopniti. Danes v novem sistemu, ko je najvišji gospodar v državi volja večine naroda, je tak uradnik postavljen pred javno kontrolo in lahko vsled brezobzirnosti in surovega postopanja obrne proti sebi nevoljo naroda in zapečati sam sebi svojo eksistenco. Razume se, da je prva dolžnost državnega uradnika, da čuva in da vrši svoj posel po zakonu, vendar mi v naših izjavljanih predvsem povdarjamo način obveščanja z poedinci, ki imajo službeno v uradih posla.

Poročilo »Jutra«, da je član našega glavnega tajništva frčal ven, nikakor ne odgovarja resnici, ker je dotični gospod višji uradnik, ko se je član našega glavnega tajništva pri njemu informiral v zadevi nekega železničarja, ki je bil po dveh letih obtožen, in to v tistem momentu, ko se je zvedelo, da je on član naše stranke, zaradi dejani, katere naj bi on izvršil pred dvema leti, in radi katerih bi moral biti amnestiran, popolnoma pravilno postopal in tudi dal pravilno informacijo v tej zadevi, ako je bila mogoče ta informacija tudi malo preteka. Čudno se nam pa zdi, da je prišla ta tako nedolžna stvar, ki se je v bistvu vršila od ene kakor od druge strani pravilno, med vrste nedoljskega »Jutra«.

Vidite, gospodje, dasi na cel stvari ni popolnoma nič resničnega, bomo mi vendar točno skrbili, res se nas že na to opozorili, da se bo energičnim potom napram strankam, ki prihajajo v urad, ta vendarlani sistem ukini!

Kongres jugoslovenskih šumarjev.

Ljubljana, 20. avgusta.

V petek, soboto in nedeljo so prihajali iz raznih krajev jugoslovenski šumarji v našo belo Ljubljano, kjer se je vršila glavna skupščina v veliki dvorani Narodnega doma. Udeleženci skupščine nosijo kot znak lepe zelene velike kordare. V nedeljo se je vršil skoro cel dan sprejem gostov, ki so se zbirali v Zvezdi, od koder so posejali bližnjo okolico mesta in pa ogledovali znamenitosti Ljubljane.

Glavne skupščine v Narodnem domu se je udeležilo preko 300 gostov. Skupščini je predsedoval podpredsednik Miloš Čirković, ker je predsednik Udruga baron Milan Turković iz Zagreba obolen. Pozdravil je predvsem razne ljubljanske goste, zastopnike raznih oblasti, uradov, društev in korporacij. Zborovalce je pozdravil pismeno veliki župan dr. Lukan, ki je službeno zadržan, dalje so posetili goste češkoslov. gen. konzul dr. Ot. Beneš, inšp. agrar direktor inž. Viljem Putrek, direktor šuma v šumar. odd. dvor. svet. inž. Rustja, načelnik odd. za kmetištvo Sancin, dalje zastopniki mestne občine obč. svet. Jože Pirc, predsednik trg. in obrtne zbornice I. Knez in prvi tajnik dr. V. Murnik, zastopnik Zveze industričev dr. Anton Rudež in Anton Rekar, zastopnik lovskega društva dr. Lovrenčič, Zveze za turški promet tajnik Pintar, podpredsed. Kmetijske družbe Jarč, podpredsednik notarske zbornice Matej Hafner, zastopnik Udruga šumarskih podčinovnika Milan Soječ, predsednik ljublj. sekcije inženirjev in arhitektov Milan Šuklje, zastopnik kranjske industrijske družbe inž. Zdravko Šušteršič, Jelenice, predstavnik društva okr. gozdarjev Josip Draksler, predsednik društva gošpodarskih in šumarskih činovnika v Osijeku inž. Peter Kor.

Pismeno so pozdravili zborovalce Zem. savez industričev Zagreb, rektor ljubljanske univerze dr. Ušeničnik, šef šumarskega oddelka v Splitu nadsvet. inž. Kajo Drugič, oblastveni podžup. Maribor dr. Vilko Pfeifer, okrajni glavar radoviliški, dalje inšp. Jekić, okrajni šumar Smiljančič, dr. Triller, zastopnik papirnice v Vevčah, rav. drž. žel. Negovetič, dl. min. financ dr. Šavnik, Hrv. slova. gosp. društvo Zagreb, Posetili so zborovanje trile zastopniki čeških šumarjev, ki so prinesli jugoslovenskemu društvu v spomin krasen dar, srebrno veljico z plaketom, ki ima tale napis: »Ustredni Jednota češkoslovenskeho Lesništva Bratskemu spolku Jugoslovenskeho šumarskega Udruga 1923.« Velika im napis U. J. Cs. Z. Prišli so osebno predsednik češkega društva inž. B. First, inž. Malec in gen. dr. zastopnik min. zemljodelskega inž. dr. Schiman.

Po pozdravnem nagovoru so poslali zborovalci sledeče pozdravne brzojavke: Nj. Vel. kralju Aleksandru I. na Bledu. Clanovci Jug. Sum. Udruga skupljeni na II. redoviti skupščini v Ljubljani smatraju za svojo najsvetejšo dužnost podneti Vašemu Velicanstvu svoje visokem pokrovitelju izraze svoje nepokolebljive vernosti in udanosti. Miloš Čirković, podpredsednik.

Dalje so poslali pozdravni brzojavki ministru šuma i rudnika dr. Sršiću in Beogradu in min. zemljedelstva Milanu Hvojsi v Pragi. — Predsednik skupščine je pozdravil tudi zastopnike ljubljanskih dnevnikov »Jutranje Novosti«, »Jutra« in »Slov. Naroda«.

Zborovalce je pozdravil tudi zastopnik ruskih šumarjev v Jugoslaviji Nemanov v ruskem jeziku. Sedel so pozdravi zastopnika ministrstva za šume in rude dr. Lujo Novaka, nač. Slavko Ilića in min. svet. Zoltana Stencelina.

Iz obsežnega in temeljitega tajniškega poročila inž. Milana Marinovića posnemamo le nekatere bistvene stvari. Z odl. 4. nov. 1923 je prevzel kralj pokroviteljstvo šumarskega Udruga.

Veliko pozornost je obudila razprava o novem zakonu o šumama, ki ga je izdelala posebna komisija ministrstva za šume in rude in je bil predložen Udruguju v pretes. Dalje se je razpravljalo o zakonu o eksproprijaciji velikih šumskih posejda, o zakonu o lovu in o razgrajenju državnih šum v Srbiji i Pitanje mjere i balitalka v Bosni i Hercegovini in pa o kazenskem zakonu v kolikor se nanaša na šumarstvo. Dalje se je razpravljalo o vprašanju glede hudournikov, ki je prešlo v kompetenco ministrstva za šume in rude, o reorganizaciji državne šumarske službe, o nedostatku šumarske statistike, ki tvori osnovnico za vsako nadaljne delo, o šumskih cestah in viakih, ki so zelo zanemarljive in zapuščene, o potrebi pomorske luke na severnem Jadranu in železniško zvezo z reško železnico. Dalje se bavi poročilo s šumarsko terminologijo, z izobrazbo logarskega in šumarskega tehničnega pomožnega osebja in z odsekom za propagando. V društenem

Zapiski.

»SLOV. NAROD« IN RADIKALNA STRANKA.

»Naš list je bil in ostane svobodna tribuna politične in duševne kritike in bo tel kritiki podvrge delovanje vsake naše vlade, stranke in javne osebe. Toda presojačel zasluge in zmožnost naših vodilnih politikov se ne bo ustiral videti v radikalni stranki groz državnikov, ki so pol stoletja vodili usodo kraljevine Srbije skozi mednarodne nevarnosti predvojnne dobe in so ustvarili današnjo našo jugoslovensko domovino. Kako pritlikavo in dekadentno je početje dveh, treh političnih analifetov, ki izrabljajo javno svobodo in v opoziciji klevetajo svoje večrajšnje zaveznike z najgršimi federal. psovskami.

Velike državne stranke so za malo državo ekzistenco pomembne. Soglašajoč ali nesoglašajoč s programatično vsebino radikalne stranke moramo gledati v današnji vladi vlado naše kraljevine in ne partizansko ekspozituro ene ali druge stranke, kakor to dela mladinski tisk danes, ker je v opoziciji, dasi je prej v koaliciji znal to dvoje prav dobro razločevati.

Mladini so pokazali v petih letih svoje ga političnega življenja, kaj znajo in kam hočejo. S strahom smo gledali, kako jim je vse sama kupčija in demagoško sredstvo; od kmetijske ideje, narodnega socializma, komunističnega sindikalizma do državotvornstva, jugoslovenstva in narodne državnosti.

Reorganizacija slovenskega naprednega sveta se bo izvršila na podlagi poštenosti in vere v državne in nacionalne ideale. Politicim razuzdancem pa bo odklenalo tako v Sloveniji kakor v Beogradu.

domu je osnovana tudi že lepa knjižnica, ki razpolaga z preko 50 domačimi in tujimi listi. Udruga je sodelovala tudi na konferenci za izgradbo luke na severnem Jadranu v Bakru. Posebno se je zavzemalo udruga tudi za vprašanje materijelnega položaja uradništva in šumarskega osebja. Tudi na literarnem polju izkazuje Udruga lepo delo. Poled izdaje šumarskega lista je izdal redakcijski odbor, v katerem delujejo inž. Šivic Anton, dr. Lovrenčič, inž. Rušič, Milan Marinović in univ. prof. Milan Ugrenović je izdalo udruga še tele strokovne knjige: »Izkoriščanje drž. šuma v vlastitli režiji« — inž. Milan Marinović, »Zakon o šumama« — Dr. Aleks Obrenović — »Šumarsko politična osnovica zakona o šumama« — Dr. Aleks Obrenović »Dendrometrija« — Dr. Anton Levaković »Računanje vrednosti šuma šumska statistika« — Dr. Guro Nenadić in pa posebno za nas Slovence važno in jako dobro in lepo knjigo »Gozdarstvo v Sloveniji«, spisal inženir Anton Šivic. »Šumarski list« se tiska v približno 2000 izvodih in ima okoli 400 naročnikov plačnikov, člani Udruga pa dobivajo list zastonj.

Udruga šteje okrog 900 rednih, 80 pom. 122 ustanovnih in 3 podporne člane. Število članov pa še vedno narašča. Ustanovljen je tudi še precej močan fond za propagando, dalje ima Udruga fond za javne skupščine in fond za šumske rasadnike.

Tajniško poročilo je bilo sprejeto z vlnarnim odobravanjem. Iz blagajniškega poročila blagajnika šum. nadzornika v Zagrebu inž. Ivana Čevotića posnemamo, da je imelo Udruga 201.665 Din 92 p. dohodkov in 182.681 Din 31 p. izdatkov, torej 18.084 Din 61 p. prebitka. Z lanskim prebitkom v znesku 15.762 Din 28 p. ima Udruga 34.746 Din 89 p. Udruga ima še za dobilo 118.090 Din 8 p. in dolguje 101.082 Din 54 p. kar izkazuje aktiva 17.007 Din 54 para. Prišteviš gotovino v znesku 34.746 Din 89 p. ima Udruga 51.754 Din 43 p. prmoženja poleg precejšnje zaloge gorl omenjenih knjig lastne zaloge in pa precejšnje knjižnice v Zagrebu.

Na predlog člana nadzorovalnega odbora inž. Josipa Rustja je dobil blagajnik odvezo, določila pa sta dva gospoda, ki ugotovita v Zagrebu stanje knjiž.

Pri popoldanskem zborovanju, katero je vodil podpredsednik inž. Josip Lenarčič, veleposesnik Ljubljana-Vrhnika, so se nadaljevale volitve.

Izvoljeni so bili predsednik baron Milan Turković v Zagrebu, podpredsednik Miloš Čirković, inšp. min. saobr. Kruševac, inž. Jos. Lenarčič in inž. Karlo Karop, min. savjetnik Sarajeva. Tajnika: inž. Milan Marinović, šum. savjetnik, in pa inž. Zarko Miletić, šumarski nadinženir, oba v Zagrebu. Blagajnik inž. Ivan Čevotić, šum. nadzornik v Zagrebu in pa 23 odbornikov in 3 člani nadzornega odbora, vsi iz raznih krajev Jugoslavije. Sedla so razna predavanja. Posebno zanimivo je bilo važno in stvarno predavanje šumarija v Našicah inž. Kosa, Ministrstvo šuma je namreč zaprosilo Udruga, da izreče svoje mnenje o eksproprijaciji velikih šumskih posestev, ki naj se uvede v smislu ustave. Upravni odbor je imel tozadevno posvetovanje v Sarajevu, da zavzame stališče napram temu vprašanju. Jug. šum. Udruga je tolmači ta član ne kot imperativne marveč je treba fakultativno prevesti po načelu potrebe. Pri tem je treba paziti osebno na 4 važne točke in sicer vlogo strateška obrana domovine, občni nacionalni interes, lokalno ekonomski in pa šumarsko policijski interes. Eksproprijacija se protege na dele in celote. Z ozirom na šumsko industrijo se zavaruje le-ta v kolikor hoče ona eksproiatirati. Treba pa je dobrega šumarskega gospodarstva, vzgoje in splošne strokovne ureditve. Zaščito pa naj se šumski objekti, ki so vzorno gospodarjeni in ki bi mogli služiti za razne namene in druge vzgojevalne in poučne svrhe. Šumarnik Bačić iz Sarajeva je govoril o zakonu, kako naj se izločijo iz državnih gozdov občinski gozdi v Bosni in Hercegovini, ki so potrebni za kmetijske potrebe, za drva, za stavljeni les in šume za pašo. Treba je odbremiti servitute na državnih in privatnih gozdi, odmeriti potrebno zemljo za kolonizacijo in izločiti enklave. Govorilo se je še o več notranjih zadevah kakor glede vprašanja lova, eksploatacij v Bosni in Hercegovini, o železniških progah in o gozdnihi cestah.

S tem je bila glavna skupščina zaključena. Zvečer se pogovore izletniki glede ture na Triglav in se nadaljuje skupščina v terek ob 10. uri popoldne. Udeleženci so se razšli nato po mestu. Ugotovljali so soglasno, da jim naša bela Ljubljana in njena okolica jako ugajata in da se počutijo med Slovenci prav kot med domačini.

Slovenci imamo svoje gospodarske in socialne, pa tudi duševne interese. Te interese je treba zaščititi z vilko državno stranko. Državna stranka, ki zagovarja enotno državo, ni plemenska.

»Slov. Narod« št. 189 od 20. 8. 1923.

»JUTROVA SALA.«

Dobra je tudi »Jutrova« sala z »velisrbstvom« radikalne stranke, dasi je po Ljubljani prav dobro znano, kako so se mladini, ko so bili v koalicijski vladi laskali radikalcem in jim ponujali nasilno odpravo slovenskega jezika in značaja ljudskih šol itd., kar pa so radikali s primerno gesto odklonili kot nekulturno prilžovanje.

»Slov. Narod« št. 189, od 20. 8. 1923.

Dopisi.

— Slovenska Bistrica. Nedeljsko »Jutro« objavlja iz Rogaske Slatine reklamo za tukajšnjega akademčnega slikarja Milana Petka. Ker je splošno znano, da je bil imenovan pri zadnjih skupščinskih volitvah zelo agilen agitator za nemško stranko in celo njen kandidat, je dokazano, da »Jutro« nima dobre politične evidence. — Šolsko vodstvo Smartno na Pohorju priredi v nedeljo 29. t. m. pri Ferd. Verniku v Kovačiji vasi kmetoski dogovor »Veriga«. Ta drama ni ena najboljših iger in je izpadla zadnjič na domačem odru po splošnem mnenju zelo dobro. Upamo, da bodo Bistčanje pri pohorske podjetne kulturne delavce podpirali in predstavjo obiskali.

Podpirajte Jugoslovensko Matico.

Dnevne novosti.

TINGELTANGEL.

V Ljubljani so zvečer minule sobote otvorili tingeltangel, v katerem nastopajo četiri pevski zbori, deklamatorji in druge osebnosti politično-glasbene stroke.

Priznati treba, da je sobotna predstava bila zelo dobra. Nagovora ni bilo, zato pa je gospod Cefizelj preobrazil tri kozolce. Može ni več mlad, a vendar mu je delo imenitno uspelo. Za kozolci je družba gospodov zapela v čast svojemu vodji »Cefizeljev marš«.

»Na svetu lepših fantov ni kot smo pri »Jutru« plonkarji. Ves nemški šunt prepišemo, prepišemo, prepišemo, prepišemo, in s šiframi označimo.

Saj vemo, da vsak demokrat je slep od rojstva, spred in zad zato opazil moč ne bo, da javnost v spiliš varamo. Če pride radikalni šment, mu pa pokažemo potent.

Na svetu lepših fantov ni, kot smo pri »Jutru« plonkarji. Cefizelj je naš general in nam do smrti bo ostal. Saj mož je najbolji zavber pitč: je plagiator — drugo nič.

Pri sledeči točki so tekla prisne solze. Trile bivši demokratski ministri so se držali v objemu in so jokali:

»Bili smo ministri, dobro smo živeli; prišli so fillstri in oblast nam vzeli. Krasnih časov, dideldaj, nikdar več ne bo nazaj!«

Za ministri so sledili adjutante. To so bili sami polizani gospodje z usnjenimi mapami pod laktimi. Zapeli so unisono:

»Mi smo mladi demokrati, druge klase, vsak po svoji volji dela zase.«

Boljšje volje so bili ostali mladi. Prišli so iz vseh strani veterance: sami jugoslovanski, nemški, madžarski, italijanski in mednarodni čiftni verizniki, skopuhi in oderuhi. Njih pesem je zelo lepa ter jo moramo rešiti pozabljenosti:

»Kaj nam mar so ideali, kaj nam mar je domovina; naša duša je metresa, domovina: liter vina.«

Zastor so spustili. Občinstvo se je od gnjeva in jeze vilo v krčiv. Ker v svoji agoniji ni moglo zapustiti sedežev, so za zastorom, kakor Marjetica v Faustu, zapeli v slovo še železničarji:

»Hripavi pitči visoko kriče, na južno lete, zvalili so nas v močvirje in gnoj; sedaj ni pomoči, sedaj je — o jo!«

Pri vsem špasu bi kmalo nastala nesreča. Cefizelj je namreč v pozni noči omagal na cesti. V nedeljo zjutraj ga je našla gospodinja voditelja ekspedicije »Jutra«. S svojo ročico mu je otirala čelo. Ko je začel fluid nežnega bitja, je takoj postal čil in zdrav. Veseli me, da ni zapel svoji kronični bolezni, ter upam, da se kmalu zopet snideva pri novi predstavi.

Vragovič.

— Kralj in kraljica pri Peričniku. V nedeljo 19. t. m. popoldne, sta posetila kralj in kraljica z avtomobilom Moistrano in Peričnik. Bila sta zelo očarana od krasote slapa in okolice. Prebivalstvo, kakor tudi turisti, ki so spoznali kraljevo avto, so vladarsko dvojico navdušeno pozdravljali. — V soboto je posetila kraljica Kraljsko goro, kjer se je peljala do državne meje, nakar se je vrnila na Bled. Ljudstvo ji je pridelilo povsod, kjer jo je spoznalo, prsne ovacije.

— Odobru društva »Dečji in materinski dom kraljice Marije«. Je izročila te dni osebo gospe Danica Dim. Hrističeva, dvorna dama Nj. Vel. kraljice Marije in predsednica Narodnega ženskega Saveza, dar kraljice Marije za Dečji in Materinski dom 50.000 Din. Hkratu je prinesla tudi čisti dohod »Dečjega dneva« na Bledu 31.019 Din. Dar kraljice je določil odbor kot prvi kamen za zgradbo doma, ker je svoj dosednji razpoložljivi kapital porabil za nabavo inventarja doma, ki je sestavljen del »Zavoda za socialno-higijensko zaščito dece« v Ljubljani. Zgledu kraljice, ki je pokazala s svojim darom, kako globoko da razumeva idealno stremenje družstva, bodo gotovo sledile Slovenke in Slovenci in pomagali tako društvu, da čimprej uresniči svoje dalekosežne načrte na polju zaščite dece in mladine. Odboru je nad vse prijetna dolžnost, da se javno zahvali gospe Danici Dim. Hrističevi, ki je s tako požrtvovalnostjo in ljubeznijo aranžirala »Dečji dan« na Bledu. Kot predsednica Narodnega ženskega Saveza je podala s tem dokaz, da je Savez, ki je lani leto na kongresu v Ljubljani izbrno obravnaval vprašanje o zaščiti dece in mladine, pod njenim vodstvom vsikdar pripravljen tudi za podrobno in praktično delo za našo dečo. Odbor izreka tudi iskreno zahvalo odboru za »Dečji dan«, v katerem so v lepi, sestrinski slogi delovale Srbinke in Slovenke za čim lepši uspeh celodnevne prireditve. Od besed o skupnem vodenju vseh ženskih v naših državah smo prešli na delovsko delo in to je velik moralni uspeh blejske prireditve pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Kraljica na čelu vzajemno delujočih Jugoslovenk, to je za nas najlepši dokaz, da nas ne bodo razdvajala nikdar strankarsko politična vprašanja in da smo našli skupno polje za najbolj plemenito delo v korist državi in družbi.

— Nadaljevanje romana »Renée Maurperin« je moralo v današnji številki izostati iz tehničnih razlogov.

— Urednik T. Cejnek umrl. Te dni je prominul v bolnišnici usnjenih bratov v Pragi žurnalst Teodor Cejnek, bivši glavni urednik »Moravske Orlice« in poznejši član uradništva »Učbe«. Ko je bival na Moravi, bil je eden najboljših organizatorjev in govornikov. Njegove želje za razmah slovenskega sokolskega so zapisane v glasilni članki v sokolskih analih.

— Imenovanje in spremembe v vojaški službi. Številka 186 »Službenih Novin« prinaša med drugim celo vrsto imenovanj, povšanih in premeščenih častnikov in aktivnega stanja v rezervno, dalje imena za novo središče oficirskih usnjenih.

— Iz poštne službe. Od pošte Ljubljana I. je premeščena k pošti v Dev. Mar. v Polju uradnica Alojzija Kopač. Pri pošti Koprivnik pri Kočevju je postavljena za pošto služtelico poštna pomočnica Pija B. lant. — Umrovljen je poduradnik Franc Krepek od pošte v Mariboru.

— Doolinski izpit za učitelje madžarskih in nemških učiteljskih. Po odredbi prosvetnega ministra morajo položiti v najkrajšem času dopolnilni izpit vsi oni učitelji in učiteljice, ki so dovršili nemška in madžarska učiteljska.

— Novi aerodrom v Beogradu. Ministrstvo vojne in mornarice je dobilo pravico razlastitve posestev zemljiške zajednice v selu Bežanija (zemunski kotar), v svrhu ureditve velikega aerodroma. To letališče bo največje v celni državi in bo spadalo med največje v Evropi. Površina aerodroma znaša nad en milijon kvadratnih metrov. Odkupno vsoto v znesku enega milijona in 800.000 Din je ministrstvo položilo že pred devet letoma. Sedaj so pričeli z izlaganjem terena, merjenjem in zgradbo primernih stavb. Tozadevna dela so poverjena zemunskemu inženjerju Vasi Nastiću. Aerodrom bo spojen z zemunsko železniško postajo s posebnim tirom. Opremljen bo z električno razsvetljavo, vodovodom in podzemskimi tanki za bencin. Pozneje se bo zgradila velika garaža za avtomobile, delavnica za popravilo letal in avtomobilov. Instalirali bodo tudi žični in brezžični brozav. Nadalje bodo zgradili tri ogromne hangarje za letala, zgradbe za stanovanja, urade ter za vojaško posadko. S postankom tega aerodroma se bo moralo misliti tudi na most in tramvajsko zvezo Beograd-Zemun, ker bo na ta način tudi Bežanija zvezana z Zemunom.

— Po zaključku umetniške izložbe kluba »Vesna« na Bledu. Izložba je bila zaključena, kakor je bilo določeno, 16. t. m. Poset na splošno ni bil slab, vendar se je opazilo, da domače blejsko občinstvo izložbe ni posetilo. Vstopnina radi tega ne izkazuje pričakovanega suficita, iz katerega bi bilo klubu mogoče odrediti delo za Prešernov spomenik na Bledu, kakor je bilo nameravano. Drugače morejo pa biti razstavljalci zadovoljni, kajti prodanih je bilo okroglo 20% izloženih del. Prireditelj je bila kronar s posetom Nj. Vel. kralja, ki se je o izložbi zelo pohvalno izrazil. Klubu »Vesna« je ta izložba nov dokaz, da je na pravem potu. Nadaljevali hoče izvajanje svojega programa: širiti smisel za umetnost s prirejanjem razstav v raznih krajih naše domovine. 3. klubova izložba se boode vršila v Zagrebu meseca oktobra. Pri tej izložbi sodeluje tudi klub »Grohar« iz Maribora. — Pri prvem poročilu je pomotoma izostalo ime ge. Anice Zupanec-Sodnikove, ki se je razstave udeležila s serijo akvarelov iz ljubljanskega barja in z dvema oljnatima slikama. Posebno njeni akvareli so splošno ugajali.

— Mednarodna izmenjava zdravnikov. V smislu sporazuma o medsebojni izmenjavi zdravnikov odide začetkom prihodnjega meseca mednarodna zdravniška komisija v severno Ameriko. Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo za našega delegata pri tej mednarodni zdravniški komisiji g. dr. Ivo Kuna.

— Zdravniški kongres. V dneh 14. in 15. septembra se vrši v Beogradu kongres srbskih zdravnikov. Zdravniki se bodo po tem kongresu podali na glavni kongres združenja jugoslovanskih zdravnikov v Subotici, ki se vrši 16., 17. in 18. septembra.

— Mednarodni proforski kongres. Dne 27. t. m. se vrši v Pragi mednarodni proforski kongres, katerega se bodo udeležili delegati iz 42 držav. Naše proforsko združenje pošlje na ta kongres tri delegate.

— Kongres Udrženja jugoslovanskih inženjerjev v Splitu bo v dneh 10. in 12. septembra t. l. Prijave z naznanilom potovne proge sprejema do 24. avgusta t. l. inženjer g. Mencinger, Ljubljana, Gradbena direkcija, kjer se dobe potrebna pojasnila.

— Kongres estetikov. Od 11. do 13. oktobra se bo vršil v Halle kongres za estetično in splošno znanost o umetnosti. Predavalo se bo o umetniškem ustvarjanju, umetniškem razvoju zlasti v psiholatrični luči, o filmu in umetnosti, o režiji kot umetnosti, o plesu kot posebni umetnosti, o duševnem in svetovnem v glasbi, o odnosih nove glasbe proti ekotični in starejši glasbi itd. Prijavljenih je mnogo predavateljev in referentov.

— Podpora jugoslovanske akademiji v Zagrebu. Načelni minister je odredil, da se izplača jugoslovanske akademiji v Zagrebu 300.000 Din podpore.

— Nova odredba o priljagi v potniških vagonih. Prometni minister je odredil, da ne sme v bodoče noben potnik vzeti s seboj v vagon priljage preko 10 kg teže. V nasprotnem slučaju bo moral plačati potnik za vsak kilogram dvojno pristojbino. Ta odredba je bila potrebna radi tega, ker so mnogi potniki jemali s seboj v vagon premnogo priljage ter na ta način zasedali prazne seode.

— Razpis mesta upravnika subotškega gledališča. Upravni odbor društva za Srpsko narodno pozorišče v Subotici razpisuje mesto stalnega upravnika gledališča v Subotici. Mesečna plača znaša 400 Din, poleg tega dobiva upravnik 20% čistega dobička. Prednost imajo reflektanti z fakultetskimi izobrazbo in dobriimi gledališkimi izkušnjami. Rok za vlaganje prošnje je mesec dni po objavljenju razpisa ter jih je poslati na naslov Društvo za srpsko narodno pozorišče (Matica Srpska) v Novem Sadu.

— Polietni podkovski tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. oktobra t. l. Za vstop je vložiti do 15. septembra na ravnateljstvo državne podkovske šole v Ljubljani s kolekom za 13 Din kolekovano prošnjo ter ji priloziti: 1. Rojstni in krstni list. 2. Domovinski list. 3. Zadnje šolsko spričevalo. 4. Učno spričevalo. 5. Navrstveno spričevalo. 6. Ubožni list. Vsako prilogo, če se ni kolekovana, je kolekovati s kolekom za 1 Din. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo, ter imajo prosto stanovanje; skrbeti pa morajo sami za hrano in pčne knjige.

— Strašno razburjenje je nastalo v Celju v nedeljo radi silnega streljanja s topovi na Miklavževem hribu. Narod je drvel skupaj in prestrašeno povpraševal, kaj se je zgodilo. S kolodvoru so drveli kurjiri na motornih kolesih, ki so imela spredaj mesto številke napis »Jutro«. Šli so po vseh gostilnah, oglašili so se v vseh kavarnah in v vseh obteljih, kjer imajo klub sedanjih draginlj nameščen kuharice in krščence, ter oznanjali, da »Jutra« ni. Telefoni so brneli, brozjavne žice so se trgale, vse je povpraševalo: Kje je »Jutro«, zakaj ga ni? Na vsaki kuharici je bil takoj pripovedan

izhod iz hiše, natakari so stopili v stavko. Šefi po pisarnah so končali svimčine in opoldne je bil po vseh hišah silen prepri — — kajti »Jutro« je zamudilo vlak. Ni dosti manjkalo, da ni radi tega demisijskiaril namestnik velikega župana v Mariboru. »Jutra« ni, so čivkali vrbati, na Miklošičevi cesti v Ljubljani so pa »glihal« branjevke za — star papir.

— Bodite oprezn! pri uživanju sadja. Napočila je doba, ko je na trgu vse polno svežega sadja, ki je priljubljena hrana mladini in starini, posebno ob vročih dneh. Modro pa ni, ako ga uživamo takega, kakršnjega smo kupili. Zakaj, skozi mnogo rok je šlo, preden je prišlo v našo last. Kdo nam je porok, da so bile vse roke, skozi katere je potovalo, povsem snažne in čiste. Kdo ve, če so bile vse osebe, ki so imele ž njim opravka, popolnoma zdrave. Posebno je paziti tudi na to, da se uživa samo zrelo sadje, ker je nedozorelo sadje zdravju jako škodljivo. Bolečine v želodcu, grizla itd, so navadne posledice uživanja neumitega ali nezrelega sadja. Predno sadje užijete, ga dobro operi in omij, nezrelega se pa sploh ne dotikajte!

— Razbližaji »Narodne tiskarne«. Policija je prišla ene ponočnjake, ki so potolkli več oken v Narodni tiskarni in sicer v pisarnah vodstva tiskarne in uprave lista »Slov. Narod«. Aretirani so upravniki »Orjuna« Miro Jankovič, trg. potnik Jovo Bilbija, Boris Lah in Zvonimir Bohte. Vse štiri so izročili drž. pravdnstvu, ki je uvedlo proti aretirancem obtožbo po § 85 b radi hudodelstva poškodbe tuje lastnine.

— Tuji v Ljubljani. Zadnje dni poseja Ljubljano vedno več tujecev trgovcev, izletnikov iz raznih krajev države in tudi iz inozemstva. Redno prihaja glasom policijskih naznanil ljubljanskih hotelov in prenočišč okrog 500 tujecev.

— Izgon tujecev iz Osijeka. Z ozirom na naredbo ministrstva za socialno politiko, da morajo nameščati podjetja samo domače ljudi, je osijeska policija odredila nekaterim tujem, da se morajo izseliti iz osijeskega področja.

— Prodaja nemških cesarskih jaht. To dni sta bili prodani jahti bivšega nemškega cesarja in bivše cesarice. Viljemovo jahto je kupil neki egiptovski princ, cesarično jahto pa neki bogat Amerikane.

— Nesreča z aeroplanom. V soboto 18. avgusta popoldne se je pripetila v Novem Sadu zopet težka nesreča z aeroplanom. Pilot Skorec in Maistrovič sta se dvignila v novem aeroplanu v zrak, da ga preizkusita. V višini 40 metrov pa je nastal pri motorju defekt, vsled česar se je aeroplan vnel. Skorec je zgorel v zraku, dočim je padel Maistrovič tako nesrečno na zemljo, da je čez eno uro umrl v bolnišnici.

— K strašni železniški nesreči. Dne 16. t. m. je zadel vlak, ki vozi iz Gročaca v Liki proti Zagrebu, na železniškem prelazu tik pred postajo Lovinac v voz, na katerem je bilo 8 oseb, ki so se vrčale iz prosteje pri sv. Roku. Tri osebe so bile mrtve, 2 težko in 3 lahko poškodovane. Poškodovance je odpeljal isti vlak v bolnišnico v Gospič. Vzrok nesreče ni ni popolnoma pojasnjen. Gotovo so bili ponesrečenci nekoliko vinjeni, da niso silili vlaka in tudi ne svarilnega signala, ki ga je dajal strojevodja s piščalko kakih 40 metrov pred krajem nesreče. Ljudstvo je bilo vsled nesreče in vsled preobilo zavijte pljajke tako razburjeno, da je hotelo navaliati na stroj in napasti strojno osobe, kar so z največjim trdom preprečili orožniški brigadir, župnik in postajenačelnik. — Konja sta se od voza odtrgala in zbežala.

— Avtomobilska nesreča. Sinoči sta pred fračiškansko cerkvijo trčila drug ob drugega poštini avtomobil in avtomobil, ki ga je vodil vojaški šofer. Poškodovana ni nobena oseba. Avtomobil, ki ga je vodil vojaški šofer, pa ni državana last, temveč privatna last kapitana g. Debeveca.

— Čebele usmrtille osla. Iz ljubljanske okolice nam poročajo: Te dni je prišla na polje kmetica z oslom, ki ga je privezala zaradi silne vročine v senco. Žal, da je ženica svojemu sivčku odbrala prostor preblizu čebelnjaka. Ko so namreč čebele zapazile dolgozvo žival, so se trumoma zaprile vanjo. Sivček je mahal z repom, teptal in tolkel z nogami, mahal z ušesi, ali vse zastoni. Napadala četa je bila čim dalj večja. V strašnem boju se je naposled odtrgal in zdiral med silnim riganjem preko njiv. Zvečer je kmetica zadnjic z njim pripeljala poljski pridelek pod streho. Naslednje jutro ga je dobila v hlevu mrtvega.

— Varuše se žeparje! Ta nevarna klika, ki je pričela posecati tudi Slovenijo, posebno obmejne hrvatske kraje in Ljubljano, Na Hrvatskem je žeparstvo posebno začelo proti koncu vojne in se silno razvilo. Ti žeparji, med katerimi so bili tudi fantje in dekleta iz boljših stanov, so postali popolnoma delomirni in so se vozili okrog, kradli, kjer so mogli in potem strahovito zapravljali. Skoro neverjetno je, kako so ti ljudje izurjeni in spretni v svojem poslu. Najlepše jim cvete posli tam, kjer se zbira več ljudi, kakor na tržih, v trgovinah in cerkvah, posebno pa na kolodvorih in v vlakih. In te predrzne tatvine se kljub pazljivosti raznih organov vedno bolj množe. Polcijske kronike beležijo dan za dnem razne predrzne in tudi težke tatvine. Na glavnem kolodvoru v Ljubljani je bila ukradena Josipu Kolenšku iz Splita listnica, v kateri je imel 125 Din, 54.000 n. a. kron, vojni listek, priljagi list in razne listine. Mož ima okrog 3000 Din škode in poleg tega še prav neprijetne sitnosti. Nekemu Debevcu iz Ljubljane pa je bila ukradena na zagrebškem kolodvoru listnica, v kateri je imel 10.000 Din. Mož je sporočil v Ljubljano, da je bilo na zagrebški policiji celo krdelo raznih potnikov iz raznih krajev, ki so bili deloma med vožnjo deloma v Zagrebu na kolodvorih in po mestu okradeni. Nekateri so popolnoma brez denarja in si morajo izposoditi še za vožnjo domov. Ponovno opozarjamo naše občinstvo, naj pazi na svoj denar, ker so žeparji neverjetno predrzni in spretni.

— V mestnem kopališču je bila ukradena iz kabine trg. sotrudniku Karlu Mächting iz Spodnje Šiške, rjava listnica, v kateri je imel nekaj denarja in razne listine.

— Vtom v baroku. Na vozaču Bleiweisove ceste in Ceste na Gorenjsko železnico so vionilri neznanzi zilkovci in ukradli Terzij Sadarjevi 30 hlebov kruha, več žemelj, slanikov, slaščic, salam, konjaka, žensko obleko in ovratnico iz belih koral.

— Čegav je nahrbtnik? Gostilničar Josip Lozar iz Šneberja je našel na cesti med savskima mostoma plav nov nahrbtnik, v katerem je nova moška bluza in nekaj porila. Nahrtnik je izgubil baje nek kolekar.

— Pobegnli je od svoje komande redov Egidij Bučan, doma iz Stanež pri St. Vidu. — Ivanu Jančarju, trgovcu v Divači je 17 letni Stanko Renčelj iz Sv. Križa pri Tomaju pomeveril 400 lir in pobegnli preko male.

— Med vožnjo iz Ljubljane do Zidanega mosta je bila ukradena Maksu Hrovatinu črna denarnica, vredna 50 Din, v kateri je imel blizu 1000 Din denarja.

— Ponesrečena vožnja. Vesela družba par moških in žensk se je vozila po Rožni dolini. Pri vohdu v Rožno dolino se je prekalni voz. Eden gospodov se je odločil, da gre peš v Ljubljano. Ko je bil že par korakov dalje, je pogrešil zlato uro z verzičlo, vredno 5000 Din. Vrnil se je takoj nazaj, toda vesela družba je že pobrala voz in se odpeljala. Uro je bržkotte izmaknila ena veselih spremljevalk, ki se je odpeljala.

— V Krivici je bilo ukradeno posestniti Josipini Berlakovi 2 para ženskih čevljev.

— V Dobovi je bilo vioniljeno v izložbeno okno trgovca Milhe Kovačiča in pokradeno več blaga, perila, kravati in raznih igel, v skupni vrednosti 1990 Din.

— V Dražnem vrhu je vionil neznan tat pri Ani Šnofel in ji pokradel za okroglo 3000 Din perila in obleke.

— Za hajduka je proglašen Stevan Obradović zvan Langa iz Martinbroda. Za njegovo glavo je razpisana nagrada 15.000 dinarjev.

— Gozdni požar v Bosni. V državnem gozdu »Poslona« v okrožju Tuzle je pred nekaj dnevi izbruhnil požar, ki se širi z neverjetno brzino. Iz Tuzle je bilo poslano na kraj nesreče vojaštvo.

— Strela udarila v cerkev. Na otoku Braču je te dni udarila med nevihto strela v neko cerkev, v kateri se je nahajalo mnogo šolske dece. Cerkev je bila precej poškodovana ter se je vsled strele onesvestilo 15 otrok.

— Celjske novosti. Lahko nevihtno smo zopet imeli v noči od sobote na nedeljo. Padlo je zopet precej dežja. Sedaj bi zopet za daljši čas potrebovali tepega toplega vremena, katero bi posebno prišlo vinogradom, ki letos izredno lepo obetajo. — Cirkus Renlow je imel v nedeljo zadnji dve predstavi in je včeraj v ponedeljek zapustil naše mesto. Najbolj zanimivo so bile pri cirkuskih predstavah rokoborbe raznih internacionalnih rokoborcev. Celjskemu občinstvu se je pri teh borbah najbolj priljubil znameniti ruski rokoborec I. Zaikin. Nekateri posetniki cirkusa pa so se vedli pri teh rokoborbah skrajno malenkostno in nedostojno ter s tem popolnoma zadostili in pokazali, da so vredni naziranja pravih »provincijskih tepcev«. Pika. — Nemške vzporednice na celjski mestni ljudski šoli se v začetku letošnjega šolskega leta popolnoma opuste, ker je čisto zmanjkalo nemških učencev.

— Mariborske novosti. Te dni pričakujejo v Mariboru prihoda Nj. Vel. kralja Aleksandra, ki namerava kot pokrovitelj industrijsko-obrtne izložbe pogledati si razstavo. — V Maribor je dospel romunski novinar Merdinger, ki potuje peš že od leta 1910. po svetu. Iz Maribora nadaljuje pot na Dunaj. — Mariborsko vzorčno izložbo je obiskalo doselej 17.065 ljudi. V nedeljo si je ogledal razstavo francoski poslanik v Beogradu g. Clemens Simon, ki se je zelo pohvalno izrazil o prireditvi. — V torek zjutraj dosepejo v Maribor člani francoskega geografskega društva v Lille-u, ki nameravajo prepotovati Slovenijo. Francoski krožek priredi gostom časten sprejem v društveni čitalnici. — Okrajni glavar dr. Lajnšič je nastopil v ponedeljek trimesečni dopust. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal vladni tajnik g. Ivo Poljanec. — Mariborski kolesarski klub »Edelweiss« je predlagal ostalim kolesarskim klubom Maribora za letošnje prvenstvo Maribora dirko okrog Pohorja. Dirka bo obsegala progo Maribor, Slov. Bistrico, Vitanje, Slovenjgradec, Dravograd, Falco in Maribor.

— Ukradena krava. V Remšniku je bila ukradena posestniti Ivani Konečnikovi rjava krava, vredna 4500 Din.

— Stiri stole je ukradel nekdo iz vrta gostine Frančiške Matjanove v Zgornji Šiški št. 57.

— Zgubljeno. Pred mrtvašnico javne bolnišnice na mrežasti ograji je bila pozabljena črna palica (ebenovina) s srebrnim držajem. Najditeelj naj jo izlovi izročiti proti nagradi vratarju prisilne delavnice.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

— Veliko pisavo (za drž. n. odvet. pisarne) ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana. Selenburgova ulica 6-J.

Sport in turistika.

Vsled poletne pavze tudi ljubljanski nogomet še vedno počiva. Sicer se nam je obljubil užitek dveh nogometnih delkate, pristne in dobre jugoslovanske marke, za katerega pa nam je nehoti, vsled že znanih vzrokov, vzela zagrebška olimpijada. Pričakovana gosta Hajduk in Bačka sta po trdem in ostrem štiridnevem boju tako utrujena, da je postalo njihovo gostovanje v Ljubljani nemogoče, posebno pa s ozirom na dejstvo, da se finale te olimpijade vsled tega vrši šele v sredo. Vsled tega je bila pretekla nedelja v Ljubljani rečna na sportnih dogodkih, kajti razen dveh, še precej čednih, toda vendar neznatnih tekem nismo imeli v Ljubljani ničesar.

Rezerva Irlirije je imela gosta iz Kranja. Mladi in ambiciozni kranjski Korotan je bil njen nasprotnik. Korotan, ki je že drugič gostoval v Ljubljani, se nam je to pot predstavil v povsem drugi luči kot pri svojem prvem posetu. Celokupno moštvo je pokazalo velik napredek, ki je še posebej uvaževanja vreden, z ozirom na to, da ima ta mladi provincijalni klub le redkokdaj priliko stopiti v stik s kakim močnejšim nasprotnikom. V moštvo se nahaja nekaj prav dobrih igralcev. Omembe vreden je poseben vratar, ki je zelo dobro in vestno branil svoje svetilce. Ugajala je tudi obramba in srednji napadalec medtem ko je pa krilska vrsta zelo šibka. Poraz s 7:1 je sicer precej težak, vendar naj jim ne vzame poguma temveč naj jim služi le v bodrilo k nadaljnjemu intenzivnemu delu. Rezerva Irlirije ki je bila ojačena z Zupančičem III. kot branilcem in Vidmarjem kot srednjim napadalcem je predvedla lepo in koristno igro ter brez večjega napora dosegla visoko zmago. Juniorji Irlirije so v predtekmi v zelo lepi in živahni igri porazili mladinsko moštvo Panonia z visoko diferenco 11:0.

Slovenski lahkootletiki v Zagrebu.

V okvirju proslave Haškove 20letnice se je vršil v nedeljo v Zagrebu velik internacionalen lahkootletičen meeting. Poleg najboljših hrvatskih in slovenskih atletov so se meeninga udeležili tudi lahkootletiki Slavije, Praga, Moravske Slavije, Brno, Hakoah, Dunaj, G. A. K. Gradec, Od Slovencev se je udeležilo 6 tekmovalcev s Perparjem in Valtrichem.

V teknu na 100 m je zmagal Perpar (S. K. Primorje, Ljubljana) v času 11 sekund prd Fleischer-om (Mor. Slavija) Lustig-om (Hakoah) in Vykolop-om (Slavija, Praga) ter s tem časom izenačil jugoslovanski rekord.

V teknu na 200 m reže Perpar kot drugi cilj tik za Fleischer-om. III. Linka (Slavija, Praga). Vsi trije tekmovalci so dosegli cilj skoro v isti višini nato ko Perpar v prvih 100 m vsled ostrih zavojev tekalšča zgubljenege terena ni mogel več nadoknaditi. Podrobnejše podatke o tem meeningu se pričobimo.

Iz društvenega življenja.

— Skauti! Redni sestanki se vrše sedaj vsako sredo in soboto ob 15. uri v belgijs

Gospodarstvo.

Tuzemska industrija.

(Nekaj beležk. Piše Ivo Kal.)

III.

Rokodelski mojstri v posameznih delavnicah in poslovalnicah pri različnih obratih so za naše ljudi malodane »terra incognita«. Sem pa tja najdeš kakega Čeha, redkeje Slovence. In še ta bo največkrat lomil kako spakedrano nemščino ali še bolj spakedrano slovenščino. Tudi pravi Slovenci iz stare šole so še vedno prepojeni z nemškim duhom; bolja je že mlajša generacija, v kolikor se ni nalezla komunizma in internacionalizma.

Narodno zavedni mojstri, ki so prvi odgojitelji obrtniškega in rokodelskega naraščaja in pa učitelji na nižjih obrtnih in rokodelskih šolah, ki njihov pouk teoretično in znanstveno izpopolnjujejo, vsi ti bi morali brez prestanka vcepjati mladi nastopajoči generaciji, ki je brezmejno važnosti za naše gospodarstvo in poleg našega kmeta drugi produktivni steber naše države, narodno zavest in jih vedno poučevati, kje naj si poiščejo kruha najprej, da preprečijo naval tujcev.

Med priseljenimi inozemci je najti mnogo Čehov, katerih trdnost, zila, disciplina in solidarnost našim ljudem ni ravno simpatična. Res je,

da so v službi radi svoje ambicioznosti precej brezobzirni, posebno proti nižjim delavcem. Seveda jim to naš delavec, zlasti če je nekoliko mečkan, prav hudo zameri. Naši ljudje pri tem ne vedo, da so ravno te navidezne slabosti privedle njihov narod do uresničenja njegovih idej in pomagale državi na odločilno mesto, katerega danes zavzema.

Bolje bi bilo, da bi naši ljudje posnemali te navidezne »slabosti«. Položaj našega delavstva in našega naroda bi bil potem mnogo boljši, kakor pa je sedaj. Kmet, delavec in gospod se bodo znašli, če ne že pod idilično vaško lipo, pa vsaj v parlamentarnem delu za isti vzvišeni cilj, na delu za konsolidacijo in ureditev naše mlade države. S tem ne bo samo zrastle in pridobil prestiž naše mlade države, temveč izboljšala in ustalila se bo eksistenca delavcev, rokodelcev, kmetov in vseh drugih družinskih slojev. Delal bo eden za vse in vsi za enega. Tako se bomo brez vsakršnega pritiska od zgoraj ali od spodaj rešili za vselej nepotrebnih in sovražnih elementov v naši trgovini, obrti in industriji in tudi vseh onih naših ljudi, ki nas materijalno izkoriščajo, a duševno pa zastrupljajo s svojim laždomovinstvom.

Sami svoji gospodarji na lastni zemlji se bomo lahko obvarovali tujega izkoriščevalca, internacionalnega kapi-

tala. Vsak naj služi ne samo svojim lastnim, temveč tudi interesom svojega najnižjega brata, in služil bo državnim interesom.

IV.

Skoro bi pozabil na pisarje, za kranjskega študenta, ki ima prazen želodec in lepo »šifto«, začetni stadij njegovega socialnega razvoja. V materijalnem pogledu so ti nameščenci še večji reveži, kakor pa delavci, ker so splošno slabše plačani. Ponaiveč se rekrutirajo iz srednješolskih dijakov, ki jim je zmanjkalo volje ali gnotnih sredstev za nadaljevanje študij, iz upokojenih državnih uradnikov, poduradnikov in slug, iz upokojenih računskih podčastnikov itd., ki od same pokojnine ne morejo živeti. Ker znajo običajno poleg svojega materinega jezika tudi nemško, so pri daljši praksi vsestransko uporabljivi, zamašijo v slučaju potrebe vsako vrzel v obratu in običajno tudi mnogo več delajo, kakor pa protizirani uradniki-inozemci.

V to vrsto spadajo tudi pisarice, ki pa navadno opuste svoj posel, kadar pride pravi. Sploh uživajo te nekega izjemno stalščice v službi, posebno, če niso pregrde. Obžalovanja vredne pa so one sirote, ki delajo leta in leta po pisarnah ob klavnem zaslužku dnevničarke, ki je navadno še mnogo slabše plačana, kakor njen moški sotrpin. Starostne rente v privatnih obratih ni,

če pa je kaka penzija, je običajno nezadostna. Sploh je še danes za ženske, tudi inteligentne, kuharica v roki večji kapital kakor pa pero.

Res je sicer, da se sem pa tja posreči kakemu pisarju pri poštenih tveganjih z neumorno pridnostjo, da se brez protekcije popne do uradnika. Toda to so redki slučaj, v katerih je moral v katerih je moral v svoji dolgoletni službi postati takorekoč popolnoma verziran v vsem obratovanju, takorekoč nemadomestljiv za podjetje.

(Konec sledi.)

INDUSTRIJA.

× **Prodaja svile.** Ministrstvo trgovine in industrije bo prodalo v septembru okrog 4500 kg kokonov svilopreke, ker država te množine ne more predelati v lastnih tovarnah za svilo.

× **Električna centrala v Črni gori.** Nekatere politične osebnosti nameravajo za prošiti vlado za koncesijo za izkoriščanje vodne sile reke Morače v Črni gori. S kapitalom neke velike ameriške tvrdke bodo zgradili veliko električno centralo, ki bo proizvajala po leti 25.000 konjskih sil in po zimi 30.500 konjskih sil. Ta centrala bo preskrbovala z elektriko Črno goro in Boko.

× **Delavci-strokovnjaki iz inozemstva v naši državi.** V ministrstvu socialne politike je završeno delo s pravilnikom o inozemskih delavcih-strokovnjakih v naši državi. V državo smejo prihajati samo strokovnjaki, toda samo pod pogojem, da uvajanje takih delavcev koristi naši industriji in da ne ogroža položaja našega delavstva.

× **Primanjkljaj madžarskih državnih železnic znaša 235 milijard madžarskih kron.** Radi tega je sklenila madžarska vlada, da se povišajo tarife z 21. avgustom.

TRGOVINA.

× **Celjski trg.** (Dinarske cene.) Govedina v mesnicah I. 25—27, II. 24—25, na stojnicah I. 23—25, II. 23. Teletina 25—27, svinjina 28—30; slanina 38—40, mast 40, ameriška 35. Sunka 55, prekaljeno svinjsko meso 40—45. Mleko 3,75—4, surovo maslo 50, čajno 60, maslo 55, eno jajce 1,50. 1 kg belega kruha 7,50, črnega 5,60. — Špecerija: kava Portoriko 64, Santos 44, Rio 42, pražena kava I. 70, II. 56, III. 50. Kristalni sladkor 24,50, v kockah 26, kavna prilema 26, riž I. 13,50, II. 7,50. Namizno olje 32, bučno 40, testenine I. 21, II. 13,50—15, milo 19—21. Mlevski izdelki: pšenična moka št. 00 6,90, št. 0 6,80, št. 2 6,40, št. 4 6, št. 6 4,80, mešana krušna moka 4,60, mešana ržena 6, ješprenj 6, koruzna moka 3,50, koruzni zdrob 4,70, pšenični 7, ajdova moka I. 7,50. Žito: pšenice 380, rži 330, ječmena 330, ovs 330, koruze 320, fižola 500. Kurivo: q črnega premoga 43, ružavega 25, m³ trdit drva 130, q 38, m³ mehkih drva 100, q 28, 1 kg čebule 4, česna 5, krompirja novega 1,50.

× **Obrtni shod v Ljubljani.** Kakor smo že poročali, se vrši 8. septembra ob 10, uri dopoldne v dvorani »Kazine« obrtni shod. Za shod vlada splošno zanimanje, ker bo to edino zborovanje vsega obrtništva v tekočem letu. Referate na tem shodu bodo imeli prvaki obrtništva gg. Rebek iz Celja, Zadravec iz Središča, Ravnikar in Oblak iz Ljubljane. Dolžnost vsakega obrtnika je, da se udeleži tega shoda, na katerem se bodo razpravljala zgolj stanovska vprašanja. Shod se je določil za čas vselesa, tako, da imajo vsi, ki si kupijo sejmko legitimacijo, polovično vožnjo na železnicah. Opravičilo ne velja nobeno, kdor je obrtnik in mu je na srcu dobrobit obrtništva, ta mora 8. septembra na shod.

Glavni urednik: Ivan Podržal.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Vseh vrst vino

Sirovi —

ŠPIRIT IZ ARKOVE TOVARNE

Vseh vrst žganje

— rafinirani 96,7 %, najfinejši brez vonja, vedno na skladišču po najnižjih cenah — Gorljivi

Ljubljana

Telefon 5—18

„VINEA“

družba z o. z.

Rudnik :::

Telefon 5—18

Generalno zastopstvo tovarne „ARKO“ Zagreb

Tovarna špirta, kvasa, likerja, konjaka etc.

Liqueur Triple Sec!

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.

Blazine, žima

morska trava, Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdka za izdelovanje klubgarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zadrževajte oferte in cenike!

Prodaj

žago z dvema venecijanskima jarmoma, na dva ali tri liste z krožno žago, vse na eno turbino, zraven žage moderno novo hišo, velik travnik cca 6 johov, poleg katerega se dobi še lahko velika vodna moč na Savi, je tik državne ceste 20 minut od postaje, eno uro od jugoslovansko-italijanske meje, bogata lesna okolica, lastno skladišče na postaji cca 1 joh, 1200 m³ smrekovega in macesnovega lesa. Posvetilo se nahaja v Kranjski gori, na vlogled je vsaki dan. Pismene ponudbe z ceno je poslati na lastnika Ivan Justin, Ribno št. 39, pošta Bled 1.

Večje posvetilo

se prodaja v obrtnem kraju na Gorenjskem ob železnici v neposredni bližini Bleda. Stanovanje takoj na razpolago. V gospodarskem posloju so klet, ki so sposobne za večjo vinsko trgovino. Dopiši pod: „Posvetilo na Gorenjskem“ na Aloma Company, anon. družba Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Soho

meblirano, veliko, s tremi posteljami iščem s 1. septembrom. Plača postranska stvar. Naslov v upravi lista.

Družabnik

Inteligenten za posredovalnico, katere namerava izdati list podjetništva z politiko, se išče s kapitalom Din 50.000. Ponudbe na Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Delovodja

oženjen, izkušen strojni ključavničar z večletno prakso, posebno pri delu na stancah, zanesljiv in trezen išče primerne službe. Ponudbe na zvezo delovodij in industrijskih uradnikov v Ljubljani.

7 vervec

živih, 4 mlade in 3 stare se prodaja. Komad po Din 15.— Izve se pri vratarju Blaznica Studenec.

Radi odpotovanja prodam

1. Austria Kamera 10 X 15. Doppel-Anastigmat Choroplast 1: 0,8. z 9 kasetami in eno filmkaseto in enim novim zavojem filmov 10 X 15 cena Din 900. — 1 ameriški žepni kodak za filme 4 1/2 X 6. Rapid Rectilinear Objektiv Din 450. 1. ameriški jekleno ribiško palico z vretenom in nekaj trniki Din 400. — „Interess. Blatt“, 8 krasno vezanih knjig letniki 1914 do 1921. Din 500. 1. starinska stenska ura z 1/4 bitjem dobro ideoča Din 500. — 1. starinska stenska Spindel ura več raznih starinskih žepnih Spindel ur. Naslov: M. Smolej, urar, Jesenice 18. Gorenjsko

Koliko

stane en mali oglas? Do 20 besed 5 Din, vsaka nadaljna beseda 25 para, tako si lahko izračunaš sam kaj stane tvoj mali oglas.

Hiša,

gospodarsko poslopje, poleg sad, ni vrt, studenec z dobro vodo. Četrto uro oddaljeno od mesta na Štajerskem, se zamenja z enakim v kakem trgu ali večjem kraju v Jugoslaviji. Ako ima kdo poleg še travnik ali njivo do dveh orlov, se tudi lahko sklene dogovor. Ponudbe pod „Zamenjam“ na upravo lista.

Pozor! Dame, kavalirji!

Eleganten francoski garderobe kovček se prodaja. Naslov A. Simovce, krojač pred Škofijo 8.

Sprejme se

več dobrih samostojnih krojaških pomočnikov za male in velike komade — konfekcijsko delo. Le zmožni in trezni naj se javijo v pisarni Emonska cesta 8. Samostojni mojstri pa dobijo delo proti garanciji ali kavciji na dom.

Tovarne, podjetja!

Absolvent strojno elektrotehniške visoke šole s komercialno prakso išče takojšnje službe. Ponudbe pod „Vesten“ na upravo „Jutranjih Novosti“.

Kontoristinja

starejša, samostojna moč, večša slovenskega, srbohrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi se sprejme. Prednost imajo z znanjem češčine. Začetnice izključene. Ponudbe na Franc Čuček, Ptuj.

Graščina

elegantno meblirana, parketi, elektrika, žaga, polnofarmenik na vodno moč 26 oralo, prima posestva živ in mrtve inventar 1.350.000 Din.

Posestva

od 3 do 175 oralo v okolici Maribora in letno.

Zaga z mlinom.

takoj cela prazna ob parku Maribora. gostilne, tovarne prodaja. Posvetilo v Nemški Avstriji se zamenja z tukajšnjim. Realiteta pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Vila

Asztaltársaság alaktitása végett jelenkezzenek magyarul beszélők. Mindentisztegetéssel embert szivesen látunk, víkéröl is. Levelek „Orger“ címzéssel a kiadóba küldendők.

Kompanjona

za novo tovarno v večjem mestu Slovenije, s kapitalom din. 500.000. — se sprejme. Jako dobičkanosno, brezkonkurenčno podjetje. Lastno tovarniško poslopje z vsemi stroji dogotovljeno. Ponudbe pod „Nova tovarna“, na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

VELIKA IZBIRA

pesmi

romanov

dram

novel

povesti

mladinskih spisov

Operni libreti

Muzikalije

Zvezna knjigarna

Ljubljana, Marijin trg 8

ZAHTEVAJTE CENIKI

Legitimacije

za

Graški velesejem

1. — 9. septembra

prodaja častni zastopnik

Aloma Company,

anončna in reklamna d. z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 3.

Elektrotehnično podjetje

Leop. TRATNIK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 25

Gradnja elektrarn, polaga motorjev in instalacijskega materiala. Svetilna telesa, likala itd.

Uspeh je gotov, ako inserirate v „JUTRANJIH NOVOSTIH“.

„Olla“ najsigurnejša, najbolj poznana higijenska gumi sedanjosti. Strokovnjaško pregledana in zaimčena. Zakonito zavarovana. Razpošilja v vse kraje Jugoslavije lekarnam, drogerijam in parfumerijam po čudno nizkih cenah, kakor tudi privatnikom z največjo diskrecijo s povzetjem URAN - PARFUMERIJA, Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Pisalni stroji, potrebiščine itd.

Mehanična delavnica

(popravljalnica)

LJUBLJANA

Šelenburgova ul. 611.

L. Baraga.

S o b o

meblirano, ev. s hrano, s posebnim vhom iščem za takoj. Ponudbe na upravo pod ABCD

L. Mikuš

Ljubljana,

Mestni trg 15

izdelovateli

dežnikov

Na drobno! Na debelo

Zaloga

sprehajalnih

palic.

Popravila točno in solidno

Pisarniška moč

samostojna se išče za sanatorij, zmožna slovenskega ali srbohrvaškega jezika v govoru in pisavi, kakor tudi stenografije. Vstop takoj. Predstaviti se je v pisarni

Bratje Tavčar,

Maribor,

Kopališka ulica št. 11.

Dr. Zaletel

ne ordinira

do preklica.

V založbi

«Zvezne tiskarne in knjigarne»

v Ljubljani

je začela izhajati

„Splošna knjižnica“

enotna zbirka

leposlovnih

mladinskih

znanstvenih

strokovnih i. dr.

književnih del

v izvirniku in prevodu

Lépa oprema

Format 15 X 12 cm.

Nizke cene.

Pojasnila daje

Zvezna knjigarna

Ljubljana, Marijin trg 8.

Konfekcijska industrija DRAGO SCHWAB Ljubljana, Dvorni trg 3.

Priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, nadalje površnike, zimnike, raglane, dežne plašče, usnjene suknjiče, auto čepice itd. po konkurenčnih cenah. — Specijalna zaloga angleškega in češkega sukna. — Perilo, modni in športni predmeti.

Razstava lastnih izdelkov na Ljubljanskem velesejmu od 1. do 10. septembra 1923 (paviljon „I“ št. 407). ◀▶

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani.